

Laiškas Vincui Krėvei-Mickevičiui, 1926-07-24, [iš Būgių - į Kauną].

G. K. / Šiuo pasiunčiu Tamistos nuožiūrai įstatų projektą steigtinai Literatūros draugijai.

BALYS SRUOGA

Būgiai, Vieکشnių paš. [1]
1926-VII-24

Gerbiamajam Krėvei-Mickevičiui

G. K. [2]

Šiuo pasiunčiu Tamistos nuožiūrai įstatų projektą steigtinai Literatūros draugijai [3]. Čia paduota gal tik vien sumanymas, pats gi projektas yra dešimteriopai taisytinas.

Šį projektą sudaryti mane pagundė labai liūdna mūsų literat[ū]ros padėtis ir nepakenčiamas literatūros darbuotojų iškrikimas. Labai painus klau[si]mas, kaip literatūros darbuotojus suburti, kad sukurtoji organizacija galėtų varyti platų organizacinį darbą. Atsižvelgiant mūsų gyvenamųjų sąlygų ir mūsų intelektualinių jėgų, man atrodė tiksliausia būtų sudarius bendrą akademinio pobūdžio rimtą organizaciją, kuri apimtų ir literatūros kūrėjus, ir literatūros mokslininkus. Ir man atrodė tiksliausia būtų šitokią draugiją šiokiu ar tokiu būdu surišti su Humanitarinių mokslų fakultetu del šitokių priežasčių:

- 1) Jei už Draugijos pečių stovės tokia organizacija, kaip H. M. [4] Fakultetas, tai Draugija iš karto įgaus tinkamo autoriteto ir galės iš karto užimti darbo organizavimo reikale tinkamą vietą.
- 2) Atrodo, patsai fakultetas bus priverstas susirūpinti panašios organizacijos įkūrimu. Eina rimtų gaudų, kad Knygų leidimo komisija prie Šv. [5] ministerijos bus likviduota ir knygų leidimo reikalas bus pavestas Universi[te]tui ar net stačiai H. M. Fakultetui. Fakultetas, kaipo toksai, vargu bau galėtų imtis organizuoti, pavyzdžiui, dailiosios literatūros vertimo ir leidimo reikalą. Šiuo tikslu jis vis viena turėtų sudaryti kokią nors organizaciją. Tokia organizacija ir galėtų būti Literatūros draugija.
- 3) Tokia Draugija įneštų gyvumo ir paties Universiteto gyveniman. Kaune yra per maža dvasios turtų, kurie galėtų patenkinti visus studentijos troškulius ir duoti jai tinkamų impulsų. Šiuo tarpu Universiteto mokomasis personalas gali aprūpinti tiktai programines paskaitas, patiekdamas tų paskaitų konspektus ar ir ištikus kursus. Kauniškėmis kultūros sąlygomis tai yra vargo dalia. Jeigu, pavyzdžiui, tokia Draugija sugebėtų reguliariškai rengti paskaitas — bent referuoti, kas dedas dabar anglų, prancūzų, slavų literatūros[e], duoti vieno kito dabarties rašytojo charakteristiką — vaizdą, nušviesti vieną kitą literatūros mokslo aktualesnį teoretinį klausimą, — neišvengiamai ir Universiteto sienose turėt[ų] prasidėti šioks toks gilesnis judėjimas, jaunesnis gyvumas.

Aiškus dalykas, šitokia Draugija bus esmėje „šalta“. Tačiau mums reikalinga Draugija, kuri varytų organizacijos darbą. „Šilima“ susidaro siaurose idėjinėse-srovinėse organizacijose, o tokias organizacijas Literatūros draugija galėtų kaip tiktai paremti.

Projektą pasiunčiu: p. p. [6] M. Biržiškai [7], Augustaičiui [8], Dubui [9], Krėvei-Mickevičiui [10] ir Tumui [11].

Būtų gera, kad kiekvienas pagalvotų delei sumanymo esmės, delei reikalingų pataisų ar gal sudarytų koki kitą pasiūlymą. Mano būtų tiktai vienintėlis noras: kad mes pradėdami rudens semestrą galėtumėm susitarti del organizacinio darbo vis viena kurioje formoje.

Su pagarba.

Nepyk už oficiališką laišką ir už tai, kad glupstvas darau. Gyvenu miške ir saulėj dantis šildau. Skaitau romanus — bent koki 20 jau prarijau. Jūsų traicai [12] kloniojas mūsų traica [13]. Tai yra jums, poniai ir panelei — aš su pamilija.

Kaip jūs ten pabaigėt su Meno taryba? Nieko nežinau. Gal būsį pradžioj rugpjūčio Kaune? Aš atvažiuoju 2 dien. [14] Kelias dienas pabūsiu — būtų labai įdomu pasišnekėt.

Labanaktis.

Baly[s] Sru[o]g[a] [15]

KOMENTARAI

- [1] ~ *santr* =pašt[as].
- [2] ~ *santr* =G[erbiamas] K[olega].
- [3] „Panaši organizacija, pavadinta Humanitarinių mokslų ir literatūros draugija, pasidalijusi į literatūros, istorijos, filologijos ir filosofijos skyrius, iš tikrųjų 1927 m. pradėjo savo veiklą. Ypač ji rūpinosi leidyba, turėjo savo žinioje 1926–37 m. veikusią leidyklą „Universitas“. B. Sruoga buvo tikrasis šios draugijos literatūros skyriaus narys (jų skaičius buvo ribotas: 15 tikrųjų ir 30 narių bendradarbių)“ (Algis Samulionis, Balys Sruoga, Vilnius: Vaga, Lietuvos TSR Mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, 1986, p. 195–196).
- [4] ~ *santr* =H[umanitarinių] M[okslų].
- [5] ~ *santr* =Šv[ietimo].
- [6] ~ *santr* =p[agarbiai] p[onams].
- [7] Mykolas Biržiška (1882–1962), literatūros ir kultūros istorikas, 1926–1927 m. Lietuvos universiteto Kaune rektorius.
- [8] Pranas Augustaitis (1883–1941), literatūros istorikas, nuo 1922 m. – LU dėstė anglų kalbą ir literatūrą.
- [9] Vladas Dubas (1887–1937), literatūros tyrinėtojas, istorikas, nuo 1922 m. LU dėstė romanistiką.
- [10] Vincas Mickevičius-Krėvė (1882–1954), rašytojas, profesorius, 1925–1937 m. LU Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas.
- [11] Juozas Tumas-Vaižgantas (1869–1933), literatūros istorikas, kritikas, rašytojas. 1922–1929 m. dėstė LU lietuvių literatūros istoriją, nuo 1924 m. docentas.
- [12] Vincui Krėvei-Mickevičiui, jo žmonai Marijai Onai Rebekai Karak-Mickevičienei, dukrai Onai Aldonai Krėvaitei-Mošinskienei.
- [13] Balys Sruoga, jo žmona Vanda Daugirdaitė-Sruogienė, dukra Dalia Sruogaitė.
- [14] ~ *santr* =2 dien[į].
- [15] Balys Sruoga (1896–1947), rašytojas, LU HMF Slavų literatūros ir kalbų katedros docentas.